VNHG

Vereniging van Noord-Hollandse Gemeenten

VERSLAG

Amstelveen

NETWERKBIJEENKOMST 14·APR·2023

- Verenigingsstrategie 2030
- Ruimtelijke scenario's 2050
- Kennisversterking met NH-Academie

LEEFWERELD INWONERS ALS LEIDRAAD

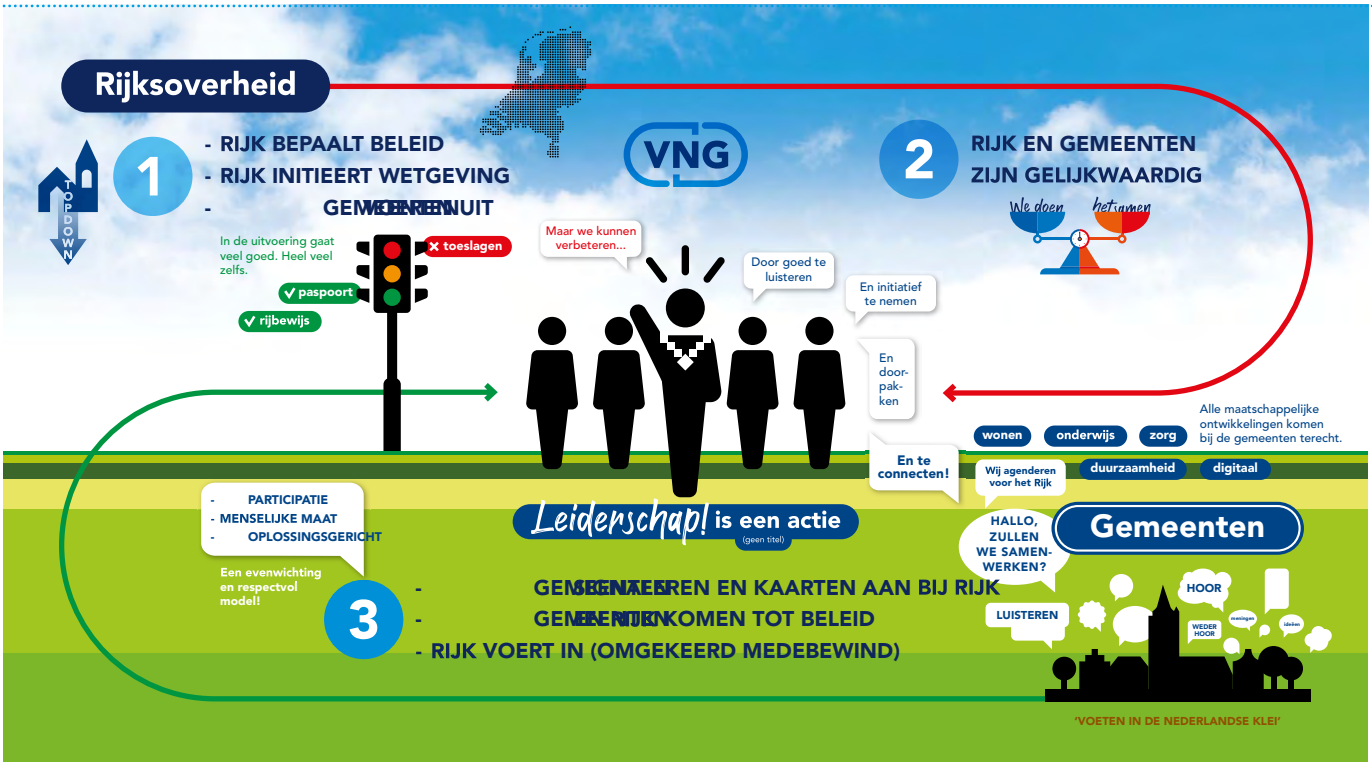
Steeds vaker pakt de Haagse wetgeving niet goed uit achter de voordeur. Als bestuurslaag die vlak bij de burger staat, mogen gemeenten op thema's zoals bestaanszekerheid wel proactiever worden in de landelijke beleidsvorming. Gemeenten doen een stap naar voren om de leefwereld van mensen dichter bij Den Haag te brengen, aldus VNG-directeur Leonard Geluk en VNG-bestuurslid Rutger Groot Wassink op een VNHG-bijeenkomst in Amstelveen.

"Als gemeenten zijn wij in toenemende mate een uitvoeringsorganisatie van het Rijk. Ik vind dat ongemakkelijk. Het gebrek aan samenhang in de Haagse wetgeving is zelfs problematisch." De Amsterdamse wethouder Groot Wassink schroomt niet man en paard te noemen. Als VNG-directeur uit Geluk zich diplomatieker als hij de conceptuele lijnen schetst van de nieuwe Verenigingsstrategie 2030, waarop de ALV in juni een klap moet geven.

Hij onderschrijft dat de keuzes in Den Haag minder aansluiten op de leefwereld van mensen. De kracht van gemeenten ligt juist in een beter begrip van die leefwereld. Gemeenten ervaren eerder hoe uitvoering van regelgeving ongewenste gevolgen heeft. Zij zien bovenal de samenhang tussen de problemen van (kwetsbare) inwoners.
Geluk: "Die kennis en expertise van 170.000 ambtenaren kan het Rijk goed gebruiken. Hoe gaan Rijk en gemeenten ervoor zorgen dat we als overheid beter voor de dag komen. Dat is een heel ander soort gesprek dan de vele huidige discussies over wetten en geld."

Collectieve kracht

Het gehoor van overwegend Noord-Hollandse bestuurders reageert voorzichtig positief. "Hoe gaan we na de Provinciale verkiezingen om met de relatie stad en platteland?", vraagt burgemeester Marjan van Kampen (Schagen). Geluk: "We hebben vele inhoudelijke VNG-commissies maar

niet een voor leefbaarheid van het landelijk gebied. Daarom kijken we nu hoe we het beste met alle regio's dit gesprek kunnen voeren. Maar het is spannend hoe je er als VNG voor 342 gemeenten kunt zijn. We zijn geen lobby van de G40 of zo."

"Als ik zie dat de G40 met het ministerie over online openbare ordeverstoring gaat praten, terwijl we een platform cyberburgemeesters hebben, dan hebben we nog heel wat te doen om die nieuwe rol goed te vervullen", reageert burgemeester Astrid Nienhuis (Heemstede). "Met wie namens de Nederlandse gemeenten praat het Rijk straks om het echte verhaal van de gemeenten te horen. Een verhaal zonder de nuancering die voortkomt uit onze onderlinge verschillen?"

> ''Een lobby van een deel van de gemeenten moet niet het grotere verhaal ondermijnen en dat gebeurt wel.''

De VNG stimuleert gemeenten om van elkaar te leren om de bestuurs- en uitvoeringskracht te vergroten. Er is uiteraard ook ruimte om samen op te trekken. Maar laat de collectieve kracht via de VNG lopen, beklemtoont Geluk. "Een lobby van een deel van de gemeenten moet niet het grotere verhaal ondermijnen en dat gebeurt wel."

Politieke kleur

Groot Wassink wijst erop dat politieke verschillen op gemeentelijk niveau minder relevant zijn. "Ik werk samen op sociale thema's met bestuurders in andere steden van een andere politieke kleur. Meestal komen we uit bij dezelfde oplossingen. Vanuit de lokale praktijk kunnen we als gemeenten en regio precies zien wat we kunnen doen en wat we daarvoor nodig hebben. Neem asielopvang; wij hebben zo'n duizend mensen op een boot, maar bieden geen zorg en onderwijs. Je staat sterker als je een praktisch gezamenlijk aanbod met duidelijke randvoorwaarden kunt presenteren in Den Haag. Dat is beter dan vragend naar boven kijken."

Bestaanszekerheid is een urgente gemeentelijke opgave waarin sectorale thema's als gezondheid, inkomen en zorg op gemeentelijke bodem samenkomen. De VNG werkt daarom aan een gemeentelijke perspectief op bestaanszekerheid als handreiking aan het Rijk. Geluk: "Gemeenten zien beter wat individuele gezinnen hierbij nodig hebben. Ons idee is om de komende tijd stap voor stap samen met gemeenten keuzes te maken hoe dat er dan uit gaat zien, die stap naar voren."

> ''Je staat sterker als je een praktisch gezamenlijk aanbod met duidelijke randvoorwaarden kunt presenteren in Den Haag''

Uiteraard blijven er onderwerpen die vooral een regie van het Rijk vragen, beamen Geluk en Groot Wassink. Geluk: "We zijn op zoek naar een methodiek om goed te kunnen bepalen welke bestuurlijke verhoudingsvorm het best past bij de verschillende opgaven."

UUR U VOOR RUIMTELIJKE KEUZES

Drijvende stadswijken op het IJsselmeer, sociale recycling-hubs in plaats van gemeentelijke bedrijventerreinen en veel ruimte voor natuur en water in de Kop van Noord-Holland waar de landbouw natuurinclusief is geworden. Zo zou Noord-Holland er in 2050 uit kunnen zien, afhankelijk van wie er waar aan welke knoppen draait.

Illustratie: scenario Regionaal Geworteld

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) kwam enkele weken geleden met de Ruimtelijke Verkenning 2023. Deze studie, uitgevoerd door een team van 25 onderzoekers, schetst vier mogelijke scenario's voor de inrichting van Nederland in 2050. Opgaven als de energietransitie, de woningbehoefte en klimaatadaptatie, hebben immers grote gevolgen voor de ruimtelijke leefomgeving. "Het kost overheden moeite om de lange termijn serieus te nemen en zich bewust te worden van de ruimtelijke samenhang tussen die opgaven", licht PBL-projectleider David Hamers toe. "Maar het is tijd om keuzes te maken als je de vele ambities wilt verwezenlijken."

Mengpaneel

De normatieve scenario's zijn gebaseerd op keuzes in mate van sturing, duurzaamheid en maatschappelijke waarden, vergelijkbaar met schuiven op een mengpaneel. Wat willen we met ons land? Vinden we het belangrijk dat de markt zijn gang kan gaan en laten we de sociaal-economische verschillen binnen steden en regio's groter worden (scenario Mondiaal Ondernemend)? Of wordt People, Planet, Profit leidend, krijgt de natuur de ruimte en gaan we radicaal minder vlees eten (Groen Land)? Vele smaken - en bijsmaken - zijn mogelijk.

Acht miljoen gebouwen

Alle scenario's betekenen hoe dan ook grote uitdagingen voor gemeenten en Rijk. "Het gaat momenteel erg over de 900.000 nieuw te bouwen woningen", zegt Hamers. "Maar voor gemeenten ligt de grootste uitdaging in de transformatie van het bestaande bebouwde gebied. Denk aan waterberging, vergroening en verduurzaming. Dan heb je het over pakweg acht miljoen gebouwen."
Aan het Rijk volgens Hamers de taak om gemeenten van mensen en middelen te voorzien. "Krijgen gemeenten regionaal de mogelijkheid om financiële middelen te verenigen om gebiedsgericht maatwerk te leveren. Dat is nu niet zo eenvoudig."

De Amsterdamse wethouder Rutger Groot Wassink laat deze ruimtelijke exercitie liever niet aan de Haagse politiek over ('gemeenten en regio's moeten hierop een gezamenlijke visie geven"). Burgemeester Jan Nieuwenburg (Hoorn) vestigt daarentegen zijn hoop, als het bijvoorbeeld om infrastructuur gaat, eerder op een strakke regie van het Rijk dan op "een versnipperd gezelschap van gemeenten". Er is vast in de scenario's ruimte voor een proeftuin voor de 'stap naar voren', die de VNG in haar verenigingsstrategie 2030 bepleit.

Acht gemeenteraden

Het Planbureau heeft bewust een periode van 30 jaar ("dat zijn acht kabinetten en gemeenteraden") gekozen om alle onvermijdelijke grote transities te verwerken. "Aan ons om een praktisch uitvoerbare visie te ontwikkelen die de tand van de democratische verandering en schuivende machtsverhoudingen kan doorstaan", zo sluit dagvoorzitter en vice-voorzitter Marian van der Weele (VNHG) af.

KENNIS OP BESTELLING IN TREK

Wie verwacht je op een Ondermijningsfestival? Prikkelend is zo'n uitnodiging zeker. Deze en ruim 40 vergelijkbare kennisdagen en netwerkbijeenkomsten van de Gelderland Academie brachten in 2022 ruim 1800 volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren op de been.

Gelderland Academie

In 2018 al namen de provincie Gelderland en de VNG Gelderland het initiatief tot de Gelderland Academie, vertelt programmaleider Karlijn de Graaf in Amstelveen. De Academie dient om de positie van bestuurders, volksvertegenwoordigers en ambtenaren van gemeenten, waterschappen en provincie te versterken. Zij krijgen de kans hun kennis te vermeerderen en netwerk te verbeteren.

Vraaggestuurd

De Gelderland Academie organiseert kosteloos bijeenkomsten op verzoek van een gemeentelijke doelgroep, denk aan een aantal regiogemeenten of een groep wethouders. Teamleden stellen samen met mensen uit de doelgroep een inhoudelijk programma op. Daarbij maakt de Academie ook gebruik van een breed netwerk van belangenorganisaties (bijv. Wethoudersvereniging) of kennisinstellingen (bijv. Kennispunt Lokale Partijen). Zo werd het Ondermijningsfestival, waarvoor de Arnhems burgemeester Ahmed Marcouch in een video communicatieadviseurs wierf, georganiseerd samen met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum.

Eigen identiteit

"Wij programmeren altijd met een regionale invalshoek en organiseren de bijeenkomsten ook altijd zo dicht mogelijk bij de doelgroep, want die hebben het al druk genoeg", verduidelijkt De Graaf. "We hebben ook bewust een eigen identiteit, huisstijl en website opgebouwd. We zijn niet 'van de provincie' of 'van de VNG Gelderland', al dragen die zorg voor de financiering."

Behalve jaarlijkse netwerkbijeenkomsten als de Dag van de wethouders Jeugd of de Gelderse secretarissendag worden ook de themasessies als Grip op regionale samenwerking en Burgerparticipatie goed bezocht. In een recente evaluatie waarderen griffiers en raadsleden vooral de regionale invalshoeken op thema's en de vraaggestuurde werkwijze. Bestuurders zijn onder meer goed te spreken over de netwerkmogelijkheden en het geregelde contact met andere overheidslagen.

Denk mee over de NH-Academie
De VNHG verkent samen met de provincie de meerwaarde van een vraaggericht platform als de Gelderland Academie. Bestuurders die hierbij willen worden betrokken, bijv in een klankbordgroep, worden van harte uitgenodigd. Heb je interesse om hieraan deel te nemen? Meld je aan via vnhg@gooisemeren.nl.

VOLGENDE BIJEENKOMSTEN

Raadsledenbijeenkomst
> meld je hier aan
13 mei
Amsterdam

Algemene ledenvergadering
29 september
Dijk en Waard

Voor meer info en aanmelding, check www.vnhg.info

Redactie:
Mark van Kollenburg

Vormgeving:
buro075

Ambtelijk secretaris VNHG:
Ben Nijman/Marloek de Greeff
vnhg@huizen.nl